

ALLES 'OP DE BON'

Van tijd tot tijd kreeg men een nieuw inlegvel. Met dat al raakte toch ook de stamkaart van velen in de loop van '42 aardig vol.

Kruidenierswaren, peulvruchten, kaas en zeep ontving men tegen inlevering van bonnen van de z.g. algemene bonkaart; daarnaast waren er, wat de levensmiddelen betrof, geruime tijd aparte kaarten voor brood, aardappelen, melk, bloem, boter, vet en vlees, later was de algemene bonkaart verdeeld in groepen bonnen voor die artikelen. De bonnen waren als regel genummerd en welke bonnen in een bepaalde periode geldig waren, werd elke week in de pers bekendgemaakt; voor menigeen was dat een voornamie reden waarom men op een krant geabonneerd bleef. Praktisch alles kwam 'op de bon'¹ – wat de levensmiddelen betrof, bleven alleen groente, fruit en vis lange tijd buiten de distributie. Eind '40 had in gezinnen met een gemiddeld inkomen van ruim f 2 000 per jaar (gezinnen van geschoolde arbeiders, middelbaar kantoorpersoneel enz.) al 70% van de uitgaven voor voeding betrekking op gerantsoeneerde artikelen; vóór de invoering van de visdistributie (juli '44) was dat 95½% geworden – de vis heeft daar wellicht nog 1% aan toegevoegd. Anders gezegd: de distributie werd de grondslag van de gehele levensmiddelenvoorziening.

Dat die distributie voor de burgerij een enorme rompslomp met zich bracht, spreekt vanzelf. In zekere zin waren de distributiestamkaart (plus inlegvel) en de bonkaarten het belangrijkste wat men in huis had. Het verlies van een bonkaart, laat staan van alle distributiebescheiden tezamen, leek steeds een ramp. Aanvankelijk kon men dan na aangifte bij de distributiedienst nieuwe bescheiden krijgen, maar in de zomer van '41 deden zich zoveel gevallen van vermissing voor dat toen bepaald werd dat voor één-derde van de verloren gegane rantsoenen geen compensatie gegeven zou worden. Nog geen drie maanden later, in oktober '41, werd die regeling ingrijpend gewijzigd. Er kwamen toen per week niet minder dan 20 000 opgaven van vermissingen binnen en men was bij de departementen tot de conclusie

¹ De distributie van de volgende, voor alle consumenten belangrijke artikelen (onze opgave is niet volledig) werd in de volgende maanden afgekondigd: *juni '40*: brood en bloem, koffie en thee, textiel en schoenen; *juli '40*: allerlei grutterswaren, boter, margarine en spijsvetten; *augustus '40*: alle soorten zeep; *september '40*: vlees en vleeswaren; *oktober '40*: kaas; *november '40*: de overige grutterswaren, eieren, koek, gebak, aardewerk, glazen voorwerpen en electrotechnische artikelen; *januari '41*: lucifers; *april '41*: melk en aardappelen; *juli '41*: alle soorten jam en purée; *november '41*: cacao en cacao-producten; *mei '42*: tabaksproducten en versnaperingen; *september '42*: taptemlk; *december '42*: appels en zuidvruchten; *mei '43*: alle surrogaten; *augustus '43*: groente en fruit; *september '43*: alle huishoudelijke gebruiksvoorwerpen; *juli '44*: alle soorten vis.